

Täysistunto

Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.02 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen eduskunnalle hallituksen esityksen talousarvioesityksen täydentämiseksi ensi vuodelle.

Jos katsotaan ensin näitä isoja lukuja velkaantumisesta: Vuoden 18 eli kuluvan vuoden velkaantuminen aikanaan budjetoitiin 3,1 miljardiin euroon, ja nyt me olemme tälle vuodelle kuitenkin kohdentaneet poikkeuksellisen lyhennyksen eli valtion Vientiluotto-maksuja etukenossa, velkoja 1,4 miljardia, joten se vähentää tämän vuoden velanoton tarvetta, mutta kuitenkin sen lisäksi vielä me tarkastimme jo aikaisemmin ennusteen mukaisesti velanoton tarvetta puolella miljardilla. Eli tämän vuoden ennustettu velanoton tarve on 1,2 miljardia euroa, kun ensi vuoden velanotto nyt tämän täydentävän esityksen jälkeen on 1,6.

Se, miksi tämän kertosin, oli se, että me olemme siis vahvassa talouden kasvussa, vahvassa verotulojen kasvussa, edelleen tiukassa finanssipolitiikan kurissa, mikä siis johtaa nyt budjettitalouden tasapainottumisen jatkumiseen. Eli tässä ei ole siis velkaantumisen hidastumisesta sinänsä merkkejä, vaikka se äkkiseltään siltä voisi näyttää.

Arvoisa puhemies! Tässä täydentävässä on paljon merkittäviä asioita. Ehkä ensimmäisenä voisin mainita sen, että me kuitenkin halusimme pitää suhteellisen tiukkaa linjaa, tehdä vain välttämättömimmät, ja lisäsimme poikkeuksellisestikin eduskunnan talousarvion käsittelyä varten normaalin 40 miljoonan euron lisäksi 20 miljoonaa euroa eli yhteensä 60 miljoonaa, jolloin eduskunta ja valtiovarainvaliokunta ja valiokunnat voivat huolellisesti käsitellä, hakea mahdollisia kipupisteitä hieman suuremmalla liikkumavaralla. Tämä kaikki tehdään tietenkin kehysten puitteissa.

Joitakin yksittäisiä asioita haluaisin nostaa:

Tärkeään rahanpesuvalvontaan ja rahanpesun vastaisiin toimiin lisätään yhteensä 2,1 miljoonaa euroa, poliisille, keskusrikospoliisille ja sisäministeriölle. Poliisille on 2,2 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

joonaa euroa rahoitusta reservipoliisijärjestelmän perustamiseen, ja suojelupoliisin toimilauhankkeisiin on 1,6 miljoonaa euroa.

Isossa roolissa tässä täydentävässä esityksessä ovat maatalouden kriisipakettiin liittyvät lisäykset. Me päätimme maatalouden tukitoimista budjettiriihessä, ja täydentävässä esityksessä lisäämme sovitun mukaisesti 22,5 miljoonaa euroa maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen, ja lisäksi maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentille ehdotetaan 4 miljoonan korotusta.

Ja vielä afrikkalaisen sikaruton torjuntaan kohdistetaan yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Tämäkin on aivan välttämätön toimenpide. [Paavo Arhinmäki: Tästä olemme samaa mieltä!] Afrikkalaisen sikaruton leviäminen Suomeen voisi aiheuttaa merkittäviä vahinkoja suomalaiselle sikataloudelle.

Arvoisa eduskunta, hallitus pystyi taas tekemään toimia myöskin tutkimuksen ja koulutuksen vahvistamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriölle esitetään valtuutta, jolla valtio saa luovuttaa huippututkimusta rahoittavalle säätiölle, joka on perustettu, 60 miljoonan euron arvosta ja ammatillisen koulutuksen osakeyhtiölle 80 miljoonan euron arvosta valtion pörssiosakkeita. Tässä on löydetty tapa, millä näillä yhteensä 140 miljoonalla eurolla laitetaan niin sanotusti tasetta töihin, tuottamaan rahoitusta näille tärkeille ammatillisen koulutuksen sekä huippututkimuksen hankkeille.

Arvoisa puhemies! Me elämme todellakin vahvan talouskasvun aikaa edelleen, mutta kaikki merkit viittaavat siihen suuntaan, että talouden kasvu on hidastumassa. Valtiovarainministeriön kansantalousosasto ennustaa ensi vuodelle 1,8 prosenttiyksikön talouskasvua. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, että me pystymme pitämään sitä vahvempaa talouskasvua yllä, jatkamaan tätä vahvaa talouden virettä.

Tällä hetkellä se suurin kysymys ja suurin huolenaihe on jälleen kerran työllisyys. Meillä on lähes 300 000 työtöntä ja kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. 40 prosenttia yrityksistä joka puolelta Suomea viestii siitä, että heillä on työvoimapulaa. Siksi näissä hallituksen esityksissä, varsinaisessa budjettiesityksessä ja huomenna päätökseen tulevassa lisätalousarvioesityksessä sekä tässä, on kuitenkin merkittäviä panoksia ja toimia kokonaisuutena työllisyyteen ja nimenomaan kohtaanto-ongelmaan, työvoimapolitiittisen koulutuksen lisäämiseen. Nämä esitykset ovat kokonaisuus. Ainoastaan korkeamman työllisyysasteen kautta me pystymme turvaamaan meidän hyvinvoinnin. Ja nyt me voimme päästä korkeampaan työllisyysasteeseen, jos me saamme avoimet työpaikat ja työttömät suomalaiset ihmiset kohtaamaan.

Arvoisa puhemies! Työllisyys, työllisyys, työllisyys — siinä Suomen kolme keskeisintä haastetta, joihin hallitus on pystynyt omilla toimillaan tämän kauden aikana vastaamaan mielestäni kiitettävästi. Mutta lisää toimia tarvitaan. Ei ole jakopolitiikan aika, vaan pitää jatkaa tällä valitulla linjalla, vahvistaen talouskasvua, auttaen työttömiä ihmisiä löytämään työpaikat. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ilmeisesti on tarvetta debattiin. Avataan debatti.

17.08 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ministerillä oli hyviä kerrottavia myös tästä velkaantumisesta ja velanoton tarpeesta. Tähän vuoteen kun lähdettiin, niin velanoton tarve oli yli 3 miljardia, ja nyt se on saatu painettua tuohon 1,2 miljardiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Pidän myönteisenä sitä, että tässä esityksessä vahvistetaan meidän omaa, kotimaista ruoantuotantoa. Entisenä maa- ja metsätalousministerinä ja ruokaministerinä tämä on ollut ministeri Orpolle tärkeä asia, ja kiitos siitä koko hallitukselle, että näitä panostuksia nyt tulee.

Myös koulutus ja tutkimus on ensiarvoisen tärkeää. Talouskasvu näyttää pientä hiipumista ensi vuoteen, ja meidän pitää huolehtia siitä, että me saamme entistä enempi nyt työtömänä edelleen olevia työn syrjään kiinni, ja siinä nimenomaan tämä täydennyskoulutus ja uudelleen koulutus ovat kyllä aivan avainasemassa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

17.09 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuressa kuvassa kuitenkin varsinaisen talousarvion, joka on eduskunnan käsittelyssä, jätön jälkeen tässä täydennyksessä ei mitään kovin merkittävää muutosta tehdä. Edelleen todetaan, että kuluttajien luottamuksen, kestävän talouskasvun ja kohentuneen työllisyyden ansiosta julki-set palvelut pystytään jatkossakin turvaamaan, ja se on se kaikkein tärkein asia, joka sitten sitä kuluttajien luottamusta pidemmässäkin juoksussa varmistaa.

Hallituksen taholta on viisasta tunnustaa se, että nopean talouskasvun aika saattaa olla takana, ja sen tähden on syytä varautua siihen, että maailmalla voi tapahtua muutoksia, ja Suomenkin pitää olla valppaana.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta haluan kiittää siitä, että hallitus on mahdollistanut sen, että jakovara tällä kertaa on runsaampi, ja me varmaan löydämme tähän hyviä ratkaisuja.

17.10 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kalli tässä todisti, että ilmeisesti sittenkin on jakopolitiikan aika, toisin kuin valtiovarainministeri tässä totesi.

Oikeasti on uudistuspolitiikan aika ja on investointipolitiikan aika. Leikillisesti sanottuna: jos vuoden 2019 budjetti ei riittävästi vastaa 2020-luvun haasteisiin, niin tietenkin täydentävässä budjetissa olisi voinut sitten tuoda esiin ne uudistukset, joita seuraava vuosikymmen meiltä edellyttää.

Mutta kiinnittäisin huomiota nyt kestävyysvajeeseen, jonka kuromiseen umpeen tämä hallitus ei lupauksista huolimatta pystynyt. Sitä jäi silti 3 prosenttiyksikköä bkt:stä, 7 miljardia euroa. Suomi ei tullut kuntoon. Suomalaiset pörssiyhtiöt tulivat kyllä tuloskuntoon, kuten ennätyksellinen osinkovuosi todistaa. Se on hyvä asia sinällään, mutta aivan eri asia.

Ne viisi uudistusta, joita SDP on esittänyt 2020-luvulle, on tarkoitettu työllisyyden ja kasvun varmistamiseksi entistä kuoppaisempina aikana. Kuten valtiovarainministeri itsekin totesi, odotettavissa ei ole [Puhemies koputtaa] enää näin suotuisaa aikaa.

17.12 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiistaina julkaistiin Tilastokeskuksen ja työllisyys- ja elinkeinoministeriön työllisyysraportit: yli 115 000 työllistynyt tämän hallituksen aikana ja 105 000 työtöntä vähemmän. Tämä on erittäin merkittävää. Minun täytyy ihmetellä sitä, millaista hallituksen toiminnan pitäisi olla, jotta se vasemmisto-oppositiolle kelpaa, jos tämä ei kelpaa. Tämähän on se kaikkein merkittävin kysymys ollut koko tämän kolmen vuoden ajan. Lisäksi kahdessa vuodessa pitkäaikaistyöt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

tömien määrä on vähentynyt yli 50 000:lla, ja mikä hienointa, nuorisotyöttömyys on vähentynyt yli 5 prosenttiyksikköä.

Tässä täydentävässä budjetissa sinisten pirtaan sopii hyvin se, että kansanturvallisuuteen panostetaan: poliisiin, suojelupoliisiin, rajaviranomaisiin. Sinne kannattaa laittaa hie-man lisää.

Ja kyllä ihmetyttää se, että Ruotsissakin nyt kaksi kuukautta — ja jälleen epäonnistui hallituksen muodostaminen — on yritetty veivata hallitusta. Suomessa on toimintakykyinen hallitus, joka on saanut talouden kuntoon. Katsotaan jälleen sitten, niin kuin kansalainen päättää, mikä on vaalien jälkeen tilanne, mutta todella toivon, että emme joudu siihen tilanteeseen — vaikkapa vasemmiston avittamana [Puhemies koputtaa] — jossa Ruotsissa tällä hetkellä ollaan.

17.13 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri teki tuossa katumusharjoituksia ja kertoi, että jos vaalikauden alussa olisi tiedetty, kuinka hyvä taloustilanne nyt tällä hetkellä on, olisi pitänyt joitakin kipeimpiä leikkauksia ehkä harkita uudelleen. Yksi tapa olisi ollut tässä täydentävässä esimerkiksi poistaa ne kansaneläkkeisiin ja niihin liittyviin etuisuuksiin liittyvät indeksileikkaukset, jotka myös ensi vuonna jatkuvat. Tähän olisi ollut hyvä mahdollisuus tässä täydentävässä, mutta sitä ei kuitenkaan tehty.

Mutta haluan myöskin antaa arvoa sille, että tässä on myönteisiä asioita, ja otan yhden esiin: Parlamentaarinen liikennetyöryhmä esitti — kun puhutaan liikenteen ilmastopäätöistä — kävelyn ja pyöräilyn edistämistä. Se ei varsinaiseen budjettiesitykseen sisällynyt, mutta lisätalousarviossa tälle vuodelle ja sitten tässä täydentävässä se on mukana. Arvostan sitä kovasti, ja tällaisia toimenpiteitä tarvitaan todella lisää, jos aiotaan ilmastonmuutos torjua, niin liikenteen, rakentamisen kuin maataloudenkin osalta.

17.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa, että tämä vaalikausi kun alkoi, missä tilanteessa olimme. Julkisen talouden rahoitusasema oli 38 miljardia heikentynyt edellisen neljän vuoden aikana. Siitähän lähdettiin liikkeelle.

Olen kuullut tässä eri puheenvuoroissa sellaisia kannanottoja, että yritykset tuottavat voittoa, ja se tuntuu joillekin olevan jopa kauhistus. Sehän on ainoa tapa, jolla me tätä maata voimme rakentaa, että yritykset tuottavat voittoa. [Timo Harakan välihuuto] Yksikään sellainen yhtiö, joka tuottaa tappiota, ei tee investointeja. Ei Äänekosken sellutehtaan miljardi-investointeja tehnyt semmoinen yhtiö, joka tekee rajusti tappiota ja voi huonosti. [Timo Harakan välihuuto] — Edustaja Harakka, teidän taloudellinen osaamisenne tässä asiassa on hieman kummallista. — Yritykset investoivat silloin, kun on rahaa, ja jopa on rohkeutta ottaa velkaa ja tehdä uusia työpaikkoja, niin kuin on nyt käynyt. 115 000 uutta työpaikkaa, ja valtiontalous on parantunut hurjasti, ja te valitatte täällä sitä, että yritykset tuottavat voittoa. En kyllä teidän ajatusmaailmaanne ymmärrä yhtään, [Puhemies koputtaa] mutta kai se on sitä korkeampaa talousosaamista, jota minä en osaa.

17.15 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole ensimmäinen kerta, kun joudun pyytämään edustaja Hoskosta ottamaan sinitarran pois korvasta. Minähän sanoin nimenomaan, että se, että on lisää osinkoja jaettavana tällä kertaa verrattuna ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

kaisempiin vuosiin, on hyvä asia. Tämän voitte tarkistaa — jos jaksatte lukea eduskunnan pöytäkirjoja — ihan sieltä pöytäkirjasta.

Mutta se on eri asia kuin se, että Suomi olisi kunnossa. Ja tämä hallitus ei valitettavasti ole — siitä huolimatta, että se on historiallisen paljon leikannut köyhiltä ja kipeiltä, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä — kyennyt sopeuttamaan valtiontaloutta yhtä paljon kuin edeltäjensä, joka oli paljon vaikeammassa, suorastaan katastrofaalisessa, maailmantaloudellisessa tilanteessa. Siksi olemme siinä tilanteessa, että tämä myötätuulikaan ei ole auttanut kestävyysvajeen kuomisessa kiinni, toisin kuin hallitus lupasi. Sitä jää vielä 6—7 miljardia euroa huonoksi perinnöksi seuraavalle hallitukselle.

17.16 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä edustaja Harkan puheen alkuosasta olen täysin samaa mieltä, mutta siitä, että ei mitään olisi tehty tai ei kestävyysvajetta olisi onnistuttu kuromaan umpeen, olen eri mieltä.

Kuitenkin kaikista tärkein asia on työllisyyden kasvattaminen, ja hallitus on onnistunut omilla toimillaan ja totta kai myös markkinatilanteen siivittämänä nostamaan työllisyysastetta erittäin paljon. Toki tekemistä vielä riittää. Työllisyysasteen tulisi olla lähempänä 80:tä prosenttia, jotta meillä olisi mahdollisuudet tulevaisuudessakin pärjätä.

Haluan kuitenkin erityisesti kiittää tässä täydentävässä talousarvioesityksessä muuttamasta asiasta:

Ensimmäinen on vaihtoehtoisten rahoitusmallien, SIBin eli social impact bondin, tuominen mukaan meidän hyvinvoinnin rahoitusmalleihin. Tässä uudessa mallissahan nimenomaan pyritään nyt puuttumaan pitkäaikaistyöttömyyteen. Toivottavasti sieltä löytyy uusia keinoja.

Kiitän myös tässä yhteydessä parannuksista opiskelijoiden tukiin. Tulevaisuudessa opiskelijoiden saamia apurahoja ei oteta tulona huomioon ja alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden vanhempien tulot eivät pienennä opintorahaa eivätkä asumislisää.

17.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman hämmentynyt siitä, että pääministeri tuossa kyselytunnin aikana puhui perhevapaaudistuksen kohdalla, että ensi kaudella, kun asiat saadaan kuntoon, sitten ruvetaan tämmöisiä asioita miettimään, ja toisaalta nyt ministeri sanoi, että meillä on hyvässä vauhdissa talouskasvu mutta se alkaa hiipumaan. Elikkä onko tästä nyt luettavissa, kun minä yhdistän nämä kaksi asiaa yhteen, että parannuksia esimerkiksi asumiseen ja liikkumisen halvempiin hintoihin, perheiden verovapauden palauttamista ei ole tulossakaan? Näitä kun laittaa yhteen, niin siltä tämä nyt valitettavasti kuulostaa. Minä ymmärrän, että puhutaan työstä, mutta ihmiset ajattelevat myös tuloja, millä pitää elää joka ikinen kuukausi. Jos työstä saatavat tulot eivät riitä menoihin, niin ei se kyllä paljon naurata. Meillä perussuomalaisilla olisi ollut hyviä ideoita jo pari vuotta asumiseen ja liikkumiseen ja niiden halpuuttamiseen. Hyvä ministeri, katsokaa näitä. [Puhuja näyttää paperia kädessään] Meillä on ihan hyviä ideoita, ottakaa koppi.

17.18 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa edustaja Hoskoselle, että on aika erilaisia arvovalintoja tehty tällä hallituskaudella kuin viime hallituskaudella, koska te olette leikanneet kaikista pienituloisimmilta kansalaisilta — eläkkeensaajilta, lapsiperheiltä, työttömiltä, sairailta — mutta sen sijaan, että olisitte tehneet oikeudenmukaista politiikkaa, teillä oli kuitenkin varaa tehdä miljardin euron veron-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

kevennykset, jotka suosivat suurituloisimpia. Täytyy kysyä, mitä tämän teidän arvovalintanne pohjalta oikein löytyy, että köyhiltä leikataan ja rikkaille annetaan. Vasemmistoliitto ei tällaista politiikkaa voi hyväksyä.

Me olemme nyt esittämässä lausumaa, että tuodaan viipymättä eduskuntaan täydentävä talousarvioesitys, joka kompensoi täysimääräisesti kansaneläkeindeksiin ja siihen sidottuihin etuuksiin hallituskaudella tehdyt leikkaukset. Mitä sanotte tähän, arvoisa valtiovarainministeri Orpo? Tuotteko te tämän vasemmistoliiton ehdottaman esityksen tähän saliin, jotta voimme auttaa niitä kaikista köyhimpiä suomalaisia?

17.19 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nimeltä mainiten tartun edustaja Harakan edelliseen puheenvuoroon. Hän yritti puolustella edellisen hallituskauden huonoja tekoja sillä, että viime hallituskausi menttiin tilanteessa, jossa kansainvälinen talous oli katastrofissa. Ei näin ollut. [Timo Harakan välihuuto] Talous kasvoi vahvasti maailmalla, Euroopassa, mutta Suomi ei päässyt mukaan. Tätä te ette voi kiistää. Mutta tällä hallituskaudella me olemme päässeet tähän kyytiin mukaan, ja Et-lakin tunnustaa, että iso osa työpaikoista, joita on luotu, on tehty hallituksen toimien ansiosta.

Mitä tulee kaikista pienimpiin päivärahoihin, sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin, tämä hallitus nostaa ensi vuonna niitä 80 euroa, työmarkkinatuen tasolle. Ja kun oli edellinen korotus, silloinkin se oli keskustajohtoinen hallitus, joka tähän pystyi, juuri näiden kaikkein köyhimpien ihmisten osalta, jotka eivät ole työelämässä mukana. [Puhemies: Aika!] Tähän tarvittiin keskustajohtoinen hallitus... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.21 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juhlimme parantunutta työllisyyttä, ja ministerikin päätti puheensa korskeasti ”työllisyys, työllisyys, työllisyys”, ja hyvä niin. Mutta sitten kun katsomme, mitä hallitus on itse aktiivisesti tehnyt työllisyyden hyväksi, niin ei voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, miten aktiivimalli näkyy nyt tässä täydentävässä budjettiesityksessä. Te olette hoitaneet työllisyyttä aktiivimallilla, joka leikkaa työttömältä työnhakijalta työttömyysturvaa, mikäli hän ei onnistu saamaan työtä, ja kaikesta päätellen sen seurauksena nyt tässä täydentävässä budjettiesityksessä lisätään Kelan toimintamenoja 11,4 miljoonaa euroa, mikä menee lisääntyneiden toimeentulohakemusten käsittelyyn, lisääntyneiden byrokratiamenojen kattamiseen, ja tämä kaikki kertoo siitä, että tämä aktiivimalli ei ole ollut onnistunut malli edistää työllisyyttä. Voitteko te, ministeri Orpo, tunnustaa tämän, että Kelan toimintamäärärahojen lisääminen johtuu juuri siitä, että aktiivimalli ei ole toiminut kuten on odotettu?

17.22 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, kaikkein pienituloisimmilta suomalaisilta ei ole leikattu, päinvastoin: kaikkein pienituloisimpien saama toimeentulotuki on sidottu indeksiin, ja siihen on tehty kaikki indeksin mukaiset korotukset. Toiseksi, kaikkein pienituloisimmat eläkeläiset saavat takuueläkettä, ja takuueläkettä on tasokorotettu useamman kerran tällä vaalikaudella. [Hannu Hoskonen: Viisikymppiä!] Kolmanneksi, kuten edustaja Heikkinen täällä jo mainitsikin, pienimpiin päivärahoihin on tuntuvat korotukset ensi vuonna.

Mitä arvovalintoihin tulee, niin hallitus on tehnyt sen arvovalinnan, että on haluttu edistää työllisyyttä. Hyvät ystävät, kymmenettuhannet köyhät ihmiset, kymmenettuhannet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

köyhät perheet ovat saaneet parannusta taloudelliseen tilanteeseensa juuri sitä kautta, että työllisyys on parantunut ja he ovat päässeet töihin.

Mitä aktiivimalliin tulee, niin yhdessä on sovittu siitä, että sitä edelleen parannetaan, ja se on hyvä asia.

17.23 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laitan oikein nämä silmälasit, että näen ministerin paremmin. — Arvoisa ministeri, te tuotte erittäin hyvän lain ensi vuonna, sotilastapaturma- ja palvelussairauslain koskien varusmiehiä, jotka loukkaantuvat tai joiden kohdalla tulee kuolemantapaus. Olemme koko eduskunta tehneet lakialoitteen — yli sadan kansanedustajan allekirjoitus — siitä, että lakia sovellettaisiin taannehtivasti vuoteen 2017, kun kriisinhallinnassa toimivat rauhanturvaajat saivat tämän vastaavan vakuutusturvan. Eli kaksi vuotta suomalaiset varusmiehet ovat olleet turvan ulkopuolella.

Minä kysyn teiltä nyt, hyvä ministeri, ja oikeastaan minä anelen — tässä oppositiossa olossa on se huono puoli, että joutuu tekemään kaksin verroin, hartiavoimin, töitä saadaakseen hyviä asioita eteenpäin: löytyykö mistään rahaa vielä joulukuussa, että saataisiin tämä varusmiesten korvausasia kuntoon ja muun muassa Raaseporin uhrit ja heidän omaisensa saisivat oikeutta osakseen? Minä katsoin, että täällä muun muassa tuodaan paperittomille ja heidän terveydenhuoltoonsa tämä päälle 5 miljoonaa euroa tähän budjettiin, ja näkisin, että olisiko pieni raha — ajatellaan vaikka 120 000 euroa — mahdollista sieltä löytää. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja kun me kaikki varmasti sydämellä tämän koemme ja ajatelimme, että se olisi oikeus ja kohtuus, niin miten näin joulun alla, [Puhemies koputtaa] ministeri? — Kiitos.

17.24 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP toi jo vuosi sitten esille työttömyydestä rankaisevan aktiivimallin epäkohtia ja muun muassa sen, että se tulee lisäämään Kelan toimeentulotukimenoja ja hallintokustannuksia. Me vastustimme tämän todella eriarvoistavan mallin viemistä heikkouksineen läpi ja ehdotimme siihen useita parannuksia. Hallitus ei kuitenkaan suostunut perumaan lakia. Nyt olemme sitten siinä tilanteessa, että hallitus esittää meille täällä tänään 11,4 miljoonaa euroa lisää rahaa Kelalle toimeentulotukihakemusten ja aktiivimallin takia lisääntyneiden käsittelyjen vuoksi. Arvoisa ministeri, eikö olisi kaikista järkevintä perua tuo aktiivimallilaki, jolloin myöskään näitä lisääntyneitä kustannuksia ei tulisi? Näyttää sille, että tässä aktiivimalliasiassa se lisääntyvä työllisyystoimenpide on kohdistunut sinne Kelan virkailijoihin. Heitä kyllä on työllistetty.

17.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä lisää tähän taloustilanteeseen: Kun katsoo tämän hallituksen alkutaivalta, niin pitää muistaa se, että meillä viime hallituksen lopulla oli jo kahden kansainvälisen luottoluokittajan kaltainen kortti Suomelle. Jos ei olisi ruvennut talous kuntoon menemään, niin meillä olisi korkokanta lähtenyt nousemaan ja jokainen prosentti, mikä meidän velan korkoon olisi tullut lisää, olisi ollut miljardi pois valtion budjetista. Silloin ei meiltä olisi kysytty, että mikä on teidän politiikkanne, silloin olisi vain raa’asti otettu. Katsokaapa, hyvät ystävät, miten kävi Kreikassa. Siellä kun ei välitetty talouden kunnosta, niin eläkkeitä leikattiin 50 prosenttia. Kysyttiinkö eläkeläisiltä? Ei varmaan kysytty. Valtion palkkoja leikattiin 30—50 prosenttia riippuen henkilöstä: jos oli perheellinen, vähän vähemmän, poikamiehiltä ja yk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

sin eläviltä naisilta noin puolet. Tätäkö olisi meidän pitänyt jäädä odottamaan ja jättää talous hunningolle, niin kuin eräältä hallitukselta aikanaan jäi?

Elikkä kun me laitamme taloutta kuntoon, niin kannattaa muistaa se, että me emme elä täällä saarekkeessa vaan me elämme maailmanmarkkinan yhtenä maana, jonka tulevaisuus riippuu siitä, käyvätkö meidän tavarat tuolla maailmanmarkkinoilla kaupaksi. Jos eivät käy, niin meidän käy huonosti.

Älkää viitsikö vääntää mustaa valkoiseksi, kun se sitä ei ole.

17.27 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aktiivimalli on edelleen näköjään aktivoinut demareita nostamaan sen yhä uudelleen esille.

Täytyy nyt muistaa, mistä on kyse. Vaihtoehtona oli joko se, että kaikilta leikataan työtömyysturvaa, tai se, että tehdään sellainen malli, jossa omalla aktiivisuudellaan voi estää sen. Minusta on paljon reilumpaa se, että omalla aktiivisuudellaan pystyy estämään tällaisen 5 prosentin leikkauksen, ja moni siihen on pystynyt, ja monen palaute on myös se, että tämä on heitä aktivoinut, saanut hakemaan töitä, ja moni on töitä myös saanut. Se näkyy myös luvuissa. Ja niin kuin Etlä totesi, vähintään puolet siitä työllisyyskasvusta, mitä tämän hallituksen aikana on tapahtunut, liittyy hallituksen tekemiin toimenpiteisiin.

Mitä tulee sitten vasemmiston kritiikkiin tuloverojen kevennyksistä, jotka ovat olleet merkittäviä, 1,4 miljardia euroa, niin tässä nyt sitten on ihan aatteellinen ero. Meidän mielestämme on reilua, että työmiehen ja -naisen käteen jää enemmän rahaa, teidän mielestänne on reilua, että valtion käteen jää enemmän rahaa — tässä nyt se ero on, ei voi mitään. Mutta totuus on myös se, että vähävarainen on suhteellisesti saanut enemmän näiden [Puhemies koputtaa] kevennysten jälkeen kuin isotuloinen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Joonas Räsänen, ja sitten ministerin vastaus.

17.28 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tästä aktiivimallista aloittaa, niin kun hallitus aina vaatii oppositioltakin, että esittäkää nyt niitä omia säästökohteitanne, niin tässä edustajat Tuppurainen ja Taavitsainen esittivät. Säästäkää se 11,4 miljoonaa, mikä joudutaan taas laittamaan sinne Kelan kankkulan kaivoon vain byrokratiarattaiden pyörittämiseen. Sen saa sillä pois, kun jättää tämän turhan aktiivimallin pois, mikä on aiheuttanut vain mielipahaa ihmisissä. [Ben Zyskowitz: Ja sekö ei lisää menoja missään?] Aina täältä kehoitetaan, että sanokaa nyt sitten, mistä säästetään — täällä edustajat Tuppurainen ja Taavitsainen kertoivat, mistä 11,4 miljoonaa voidaan tässäkin säästää.

Arvoisa puhemies! On päivän selvää, kun tätä täydentävääkin talousarvioesitystä tässä katsoo, että kyllähän meillä on huutava tarve niille toimenpiteille, joilla me vahvistamme työllisyyskasvua ja talouskasvua tulevina vuosikymmeninä. Nythän kysymys on siitä, millä tavalla suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pärjää myös seuraavassa haasteessa ja sitä seuraavassa haasteessa, ja toivoisin kyllä, että tähän hyvin laajasti yhteisymmärryksessä näitä keinoja mietitään, [Puhemies koputtaa] jotta myös seuraavalla vuosikymmenellä täällä olisi jotain, mitä jakaa. [Ben Zyskowitz: Ei ainakaan veroja kiristämällä, kuten te esitätte!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Orpo, vastauspuheenvuoro, 1 minuutti.

17.29 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan nopeasti.

Aloitetaan Kelasta. Ensinnäkin teidän kaikkien on hyvä tietää se, että siellä myöskin toimeentulotuen siirto on ollut merkittävänä asiana, mikä nostaa Kelassa kuluja. Ja todella olisi tarvetta — käytitte jotain kankkulan kaivo -tyyppistä vertausta — siis arviointiin, Kelan toimintakykyä mielestäni pitää arvioida, niin kuin Valtiontalouden tarkastusvirastokin on kiinnittänyt huomiota. En ole varma, että se toimii tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Tämä olisi hyvä tapa säästää veronmaksajien rahoja.

Edustaja Juvonen kysyi sotilastapaturmalainsäädännöstä. Mielestäni tämä on sellainen asia, että jos eduskunta käsittelyssään haluaa takautuvasti myöntää näitä, niin se on mahdollista ja niin sanotut joululahjarahat ovat sitä varten olemassa. Minä voisin tässä ainakin omasta puolestani, vaikka asia on ministeri Mattilan ensisijaisesti, heittää palloa myöskin eduskunnan suuntaan.

Aktiivimalli on yksi lukuisista hallituksen työllisyyttä lisäävistä toimenpiteistä. On saatu loistavia tuloksia aikaan. Mutta aivan oikein, meidän täytyy kaikkien katsoa nyt tulevaisuuteen, miten me pääsemme vielä eteenpäin, ja puhua niistä välttämättömistä uudistuksista, mitä me tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti saan mahdollisuuden jatkaa vastauksia vielä myöhemmin, jos nyt oli aikaa minuutti.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Voi jatkaa vaikka nyt vastaukset loppuun, niin mennään sitten puhujalistaan.

Kiitos. — Mitä tulee sitten siihen, pitäisikö tässä joitain katumusharjoituksia tehdä menoleikkausten osalta, niin ei. Siis se tilanne, missä me hallitusohjelman teimme ja tämän ison vakautusohjelman, oli sellainen, että ne oli pakko tehdä silloin. Nyt me olemme siinä tilanteessa, että meidän budjettitaloutemme alkaa tasapainottumaan, julkinen talous on tasapainossa. Kestävyysvajetta on viimeisen arvion mukaan pystytty purkamaan 3 miljardilla, se on kova saavutus. Siihen ei ole laskettu mukaan sote-uudistusta, joka varmasti helpottaa meidän yhteisymmärrystämme. Sen lisäksi me olemme vieneet 4 miljardin säästöohjelman läpi. Talouskasvu on tietenkin osa tätä purkua.

Mutta se, mikä on ongelma, mikä jokaisen pitää ymmärtää, on se, että kun väestöennusteet laskevat, niin kestävyysvajeen maali karkaa ja työllisyysastetavoitteen pitää olla vielä nopeammin vielä korkeampi. Eli me tarvitsemme todella paljon toimenpiteitä.

Ja aina kyllä työllisyys, työllisyys, työllisyys: ei ole tuloja, jos ei ole työtä. Tämä erottaa puolueita tässä salissa merkittävällä tavalla. Ensin pitää kakku leipoa ja tulot saada, sitten voidaan jakaa. Tästä minä haluan pitää kiinni: ei jaeta enempää kuin on. [Leena Meri pyytää vastauspuheenvuoroa] Olen huomannut, että yhteiskunnassa on kasvava ilmapiiri sille, että jaetaan jotain, mitä ei ole. Se on meidän lastemme, ja sitä jaettaisiin ikään kuin vähän etukäteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä on tähän rajallinen aika käytössä, 1 tunti, niin että mennään nyt puhujalistaan, ja jos sitten vielä tulee tarvetta debattiin, niin jatketaan.

17.32 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevan vuoden budjettiesityksen täydentäminen antaa yhden tilaisuuden keskustella talouspolitiikasta laajemminkin. Keskustelussa on ihan paikallaan pitää maltti mukana, sillä vaaleihin on enää alle viisi kuukautta. Talouspolitiikassa uskottavuus on kaikki kaikessa.

Lähtökohtaisesti haluan onnitella hallitusta siitä, että se on viimeisenä toimintavuonna saanut hyvää vetoapua kansainväliseltä taloudelta. Onnea siitä, ministeri Orpo. Suomi on vahvasti kiinni globaaleissa toimitusketjuissa ja arvoketjuissa, ja talouden veto Saksassa tai Yhdysvalloissa näkyy aina pian myös täällä meillä. Työllisyys on parantunut, ja kasvu tuntuu.

Arvostelun sanat ovat kuitenkin paikallaan siinä, miten hallitus on finanssipolitiikkansa virittänyt. Finanssipolitiikassa on menty politiikka edellä ja finanssit perässä. Leikkaukset ajoitettiin hallituksen alkutaipaleeseen, jolloin kotimaista kysyntää olisi pitänyt pikemminkin pitää paremmassa kunnossa. Helpotuksia sen sijaan on tullut tähän vaiheeseen, jolloin talouden kasvu olisi muutenkin kotitalouksia ja yrityksiä tukenut. Finanssipolitiikassa on ajoitus kaikki kaikessa, ja nyt tämä ei ainakaan oppikirjan mukaisesti ole ollut vastasyklisiä finanssipolitiikkaa. — Pääministeri yllytti joskus potkaisemaan polveen, jos hänestä löytyy poliitikko. Vältetään tätä nyt kuitenkin niin konkreettisesti kuin vertauskuvallisesitkin, sitä vastoin potkun saa kyllä hallituksen politikointi talouden pitkäjänteisyyden kustannuksella.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää tulevan vuoden budjetin täydennysesityksessä lisämäärärahoja hyviin tarkoituksiin aina maatalouden tukipaketista koulutukseen ja tutkimukseen.

On kuitenkin hämmäntävää, miksi esimerkiksi tutkimukseen tulee lippulaivasäätiölle 60 miljoonaa euroa pääomaa ja ammatilliseen koulutukseen ja koulutusvientiin osakeyhtiö 80 miljoonan euron pääomalla — siis huomattavasti lisämäärärahaa sinne, mistä on aiemmin tylsällä kirveellä leikattu suuret summat. Pitää muistaa, että valtion budjetti ja sitä toteuttavat viranomaiset ovat luonteva tapa kanavoida yhteisiä varoja hyviin tarkoituksiin. Valtiontalouden kokonaisuus on syytä pitää hallinnassa, ja siitä päättäminen on eduskunnan käsissä. Sen on oltava avointa. Pienet murentamiset vievät pala palalta budjettivaltaa perustuslaillisen järjestyksen ulottumattomiin.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä toinen yksityiskohta tästä budjetin täydennys ehdotuksesta: Kelan toimintamenojen kohdalla on 11,4 miljoonaa euroa lisäystä. On pakko palata vielä entisiin, aiemmin tässä salissa käytettyihin puheisiin. Me sanoimme tuolloin ja sanomme tänään, me oppositiossa, että tämä työttömyysturvan aktiivimalli on byrokratian lisäämistä. Nyt me näemme: rahaa menee Kelan hallintoon, ja samaan aikaan leikataan työttömiltä. Toimeentulotukihakemukset kasvavat ja Kelan menot, määrärahat, kasvavat, byrokratia kasvaa, mutta selvää näyttöä ei ole siitä, että tämä aktiivimalli olisi parantuneen työllisyystilanteen takana. Tältä osin on hallituksella uudelleenarvioinnin paikka.

17.36 Timo Harakka sd: Hyvä rouva puhemies! Tästä edustaja Tuppuraisen viisaasta puheenvuorosta onkin helppo jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Todellakin, ministeri Orpokin aloitti siitä, että nyt käsillä oleva täydentävä talousarvio lisää valtion velkaantumista vajaat 200 miljoonaa euroa. Ensi vuonna valtio ottaa siis nettovelkaa 1,6 miljardia euroa. Tämä lisäyshän ei ole suuren suuri, mutta suunta on väärä. Se, että hyvässä suhdanteessa alijäämä kasvaa, kertoo huonosta hallituksesta. Valtiovarainministeriö arvioi itse, että suhdanteesta putsattu rakenteellinen alijäämä on 1,1 prosenttia tänä vuonna ja 0,8 prosenttia ensi vuodelle, selvästi yli sen puolen prosentin, johon on sitouduttu. Tämän alijäämän mittaamiseen voi ja pitää suhtautua suurella varauksella, mutta se myös osoittaa, että hallitus ei ole pitänyt hyvää huolta julkisesta taloudesta, edes valtavan taloudellisen myötätuulen auttamana.

Vakavaksi tilanteen tekee se, että 2020-luvulla on luvassa kuoppaisempaa kehitystä. Hallituksen oma budjettikin ennustaa ensi vuonna talouskasvun puolittuvan. Osa vaikeuksista on ennakoimattomia, emme voi omin toimin estää kauppasotia tai euroalueen epävakautta, joihin populistit tällä ja toisella puolella Atlanttia voivat Suomenkin syöstä. Osa ongelmista kuitenkin tiedetään jo nyt. Heikkenevä huoltosuhde pitää yllä kestävyysvajetta, jonka tämä hallitus lupasi poistaa. Noin 10 miljardin euron vaje piti poistaa, mutta näin ei käynyt. Vaikka tämä hallitus heikensi vähäosaisten asemaa — eläkeläisten, opiskelijoiden, köyhien ja kipeiden asemaa — enemmän kuin mikään edeltäjänsä, jopa onnistui ensimmäistä kertaa Suomen historiassa leikkaamaan kansaneläkkeitä, silti julkisen talouden sopeutukseen se ei pystynyt. Noin 7 miljardia siitä 10 miljardista eurosta jäi seuraavalle hallitukselle, tästähän olimme ministeri Orpon kanssa samaa mieltä. Ja seuraavaa hallitusta tuskin kannattelee yhtä suotuisa kansainvälinen suhdanne. Suomi ei tullut kuntoon.

Täydentävässä budjettiesityksessä olennaista ei niinkään ole, mitä siellä on, vaan mitä siellä ei ole. Turhaa oli tietenkin odottaakaan, että hallitus olisi pannut vireille SDP:n edellyttämät viisi uudistusta eli sen ison vitosen, jolla nimenomaan vastataan 2020-luvun työllisyyden ja kasvun haasteisiin: Ensimmäinen on oppivelvollisuuden laajentaminen aidosti maksuttomalla toisella asteella. Toinen on perhevapaaudistus. Kolmas on asteittainen siirtyminen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Neljäs on yksinkertainen ja kattava sosiaaliturva eli yleisturva. Ja viides on pienipalkkaiseen työhön kannustava verouudistus.

Arvoisa puhemies! Täydentävän budjetin panostukset koulutukseen ovat määrällisesti tervetulleita mutta sisällöllisesti varsin kyseenalaisia. Tutkimuksen lippulaivojen säätöön on luvassa pääoma, joka entisestään korostaa hallituksen halua siirtyä vahvasta perustutkimuksesta kohti valikoivaa ja jossain määrin poliittisesti määräytyviä painopisteitä. Onnistuminen voittajahankkeiden valinnassa on epävarmaa, mutta epäonnistuminen korkeakoulutuksen perustason turvaamisessa on varmaa. Tosiasiaksi jää, että tämä hallitus on ollut tutkimukselle ja tieteelle vihamielinen ja kovakorvainen hallitus.

Ammatillisen koulutuksen leikkausten ja sotkemisten lisäksi luvassa on nyt myös yksityistämistä. Ammattikoulutukseen liittyvien yksityisten yritysten rahoittaminen jälleen kerran säätöön varoin ei paranna ammattikoulutuksen arkea, josta puuttuu opetusta ja opettajia. Jos nuo varat olisi pantu suoraan kipeimpään tarpeeseen, opetukseen ja opettajiin, niin kolmasosa vajeesta olisi sentään saatu katettua ja vähän ylikin. Nyt jää puuttumaan 190 miljoonaa euroa, jotka SDP:n vaihtoehtobudjetissa lisätään ammatilliseen koulutukseen korjaamaan se katastrofi, jonka tämä hallitus on aiheuttanut. Joka tapauksessa seuraavan hallituksen ohjelmaan kuuluu sekä korkeakoulutuksen että ammatillisen koulutuksen kunnianpalautus.

Arvoisa puhemies! Täällä on jo viitattu tähän yksityiskohtaan, joka omalta osaltaan osoittaa aktiivimallin kohtuuttomuuden, sen, että Kelan toimintamenoihin esitetään 11,4

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

miljoonan euron lisäys. Hallituksen oman tiedotteen mukaan ”lisärahoitustarve aiheutuu muun muassa toimeentulotukipäätösten aiheuttamasta työstä ja työttömyysturvan aktiivimallin toimeenpanosta”. Kasvun kestävyys edellyttää, että työllisyysaste nousee 72:n yli, ensi vaiheessa 75:een, mutta jokainen työllisyyden lisäprosentti tai jopa -promille on aikaisempaa vaikeampi. Siksi tarvitaan kunnan panostusta niihin työllisyyspalveluihin, joissa vaikeasti työllistyvät ja osatyökykyiset saadaan mukaan. Tarvitaan myös vähemmän uhoamista saatavuusharkinnan poistamisesta ja enemmän käytännön tekoja, joilla jo nyt maassa työlupaa toista vuotta odottaneet saadaan pois jonosta.

Lopuksi huomautan, että hallitus todellakin on yksityistämässä työllisyidenhoitoakin, mikä ei yleensä auta vaikeimmin työllistyviä. Täydentävässä esityksessä esitetään sijoitusta sosiaalisen investoinnin bondiin eli SIBiin, jolla yksityiset sijoittajat saavat tuottoa onnistuneesta työllistämisestä. Kotouttamisen osalta yksityisrahoitusmalli ei näytä läheskään saavuttavan tavoitteitaan, joten työllistämisen-SIB on samojen haasteiden edessä.

Myönteiseksi loppukaneetiksi kuitenkin esitän toivomuksen, että edellisistä kokeiluista on opittu ja saadaan aikaan parempia tuloksia. Jokainen työllistytävä on askel kohti kestävämpää Suomea, ja kun vaikeusaste kasvaa, on kasvatettava myös luovuusastetta. Suomi on parhaimmillaan silloin, kun Suomi on rohkeimmillaan.

17.42 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Talousarvion täydentäminen olisi ollut hyvä mahdollisuus korjata talousarvion sisältämiä eriarvoisuuksia ja korjata sitä, että alkuperäinen talousarvio heikentää pienituloisimpien ihmisten ostovoimaa ensi vuonna. Hallituksen olisi pitänyt täydennysehdotuksessaan korjata perusturvaetuksiin kohdistuneet indeksijäädytykset, joista eniten kärsivät työttömyysturvan ja kansaneläkkeen saajat. Myös kaikki muut aiemmat leikkaukset ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen 30 prosentin korotukset jätetään voimaan, vaikka nekin olisi voitu korjata tässä kohtaa.

Yhteensä hallitus on leikannut tällä kaudella satoja miljoonia euroja pienituloisten ihmisten toimeentulosta. Hallitus ei korjaa viime vuonna tekemäänsä diabeteslääkkeiden korvausten 20 miljoonan euron leikkausta, se ei korjaa vuonna 2016 tekemäänsä sairaille kohdistuvaa yli 11 miljoonan euron matkakorvausten omavastuun korotusta, se ei aio korjata 12,5 miljoonan euron lääkekorvausten omavastuun nostoa. Hallitus ei aio palauttaa ke-liakiakorvausta eikä tekemäänsä 70 miljoonan euron leikkausta opintotukeen. Kaikki nämä olisi ollut mahdollista nyt korjata tässä täydentävässä esityksessä. Ilmeisesti vain tahto puuttuu.

Pienituloiset eläkkeensaajat maamme joka kolkassa kärsivät tällä hetkellä todella suurista vaikeuksista. Heillä eivät riitä rahat asumiseen, ruokaan, lääkkeisiin ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin ja muihin välttämättömyyshyödykkeisiin. Eräälle vanhukselle oli apteekista sanottu, että mene kirpputorille myymään tavaroita, jotta saat lääkkeesi ostettua.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtiontalous on ajautunut negatiiviseen tilaan rikkaiden liiallisten vaatimusten takia. Rikkaiden tulot ja omaisuus ovat lisääntyneet. Tämä on seurausta erityisesti hyvätuloisille annetuista edullisista veronalennuksista. Sipilän hallitus on ollut hyvätuloisille löysä ja pienituloisille tiukka. Samaan aikaan kun rikkaiden tulot lisääntyvät, pienituloisten palkat, eläkkeet ja sosiaalietuudet ovat pysyneet ennallaan tai pienentyneet. Hallituspuolueet tупpaavat vastaamaan eläkeläisille vain, että valtion rahat eivät riitä, koettakaa pärjällä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Matteuksen evankeliumin erästä jaetta voi verrata Sipilän hallituksen politiikkaan. Se kuuluu seuraavasti: ”Jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hän on saava yltäkyllin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mitä hänellä on.” Tästä tulee sanonta Matteus-vaikutus, ja se tarkoittaa etujen kasaantumista niille, joilla niitä on jo ennestään. Tämä on Sipilän hallituksen politiikkaa. Rikkaille on annettu rahaa, köyhiltä on otettu. Maan hallitus on ottanut velkaa korvatakseen veroja, joita se ei ole tohtinut kerätä rikkaimmilta kansalaisilta. Hallitus on leikannut pienituloisilta eläkeläisiltäkin, kun ei ole halunnut lisätä suurten tulojen ja omaisuuksien verotusta, jotta Suomi voisi huolehtia kansalaisistaan ja valtion lisääntyneistä tehtävistä.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä täällä jo puhuttuun työttömyysturvan aktiivimalliin. Kaikki tässä salissa viime vuonna kyllä tiesivät tämän työttömyydestä rankaisevan aktiivimallin epäkohdat ja muun muassa sen, että se tulee lisäämään Kelan toimeentulotukimenoja ja hallintokustannuksia. SDP vastusti tämän eriarvoistavan työttömyysturvan aktiivimallin viemistä heikkouksineen läpi, ja ehdotimme parannuksia. Hallitus ei kuitenkaan suostunut perumaan sitä eikä korjaamaan esitystä, ja nyt olemme sitten siinä tilanteessa, että hallitus esittää 11,4 miljoonaa euroa lisää rahaa Kelalle toimeentulotukihakemusten ja aktiivimallin lisääntyneiden käsittelyjen vuoksi.

Erityisen huonoa on, että aktiivimallihan ei keskity työnhakijan vahvuuksien löytämiseen ja sitä kautta ehkä kokonaan uuden työn ja työpaikan löytämiseen. Se ei myöskään painota yhteiskunnan vastuuta työllisyydestä tai kannusta yrityksiä luomaan voimakkaammin lisää työpaikkoja. Näiden sijasta se heikentää työttömyysturvaa ja kurjistaa yhä lisää jo ennestään vaikeassa taloudellisessa tilanteessa elävien asemaa ja lisää näin köyhyyttä. Eikö olisi jo aika perua tämä eriarvoinen laki?

17.48 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kommentoin ihan muutamalla sanalla tätä nyt käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä vuoden 2019 talousarvioesityksen täydentämisestä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenenä pidän erittäin tärkeänä ja hyvänä sitä asiaa, että lastensuojelulle kohdennetaan resursseja lisää. Pysyvyys, usko ja toivo lapsissa on erittäin tärkeää ja se, että luomme toivoa ja tulevaisuudennäkymää. Sinne kohdennetaan lastensuojelun sijaishuollon ohjauksen ja valvonnan voimavarojen vahvistamiseen resursseja, ja se on erittäin hyvä asia.

Sen sijaan köyhyys Suomessa:

Me olemme siitä kuulleet ja lukeneet ja täälläkin paljon keskustelleet siitä, että eriarvoistuminen lisääntyy Suomessa. On hyvä asia, että hallitus nostaa takuueläkettä, mutta se ei kuitenkaan kosketa niitä pienimpiä matalia työeläkkeitä. Yleensä juurikin pienituloisen ikääntynyt nainen on se, jolla on pieni eläke. Tämä takuueläke on mielenkiintoinen asia. Sen korotushan liittyy siihen, että meillä on Agenda 2030 -ohjelma, jonka yhtenä tavoitteena on poistaa köyhyys maailmasta, ja Suomessa — näin olen ymmärtänyt — meidän askeleemme siihen köyhyyden poistamiseen on juurikin tämä takuueläkkeen nostaminen.

No se takuueläke on ihan hyvä asia, ja moni sitä tarvitsee. Siihen ovat oikeutettuja ne ihmiset, joilla ei ole riittävää eläketurvaa, niin meidän kotimaamme kansalaiset kuin sitten myös Suomeen saapuvat kansalaiset jossakin vaiheessa. Hekin ovat oikeutettuja siihen takuueläkkeeseen siinä vaiheessa, kun muuta tuloa ei ole. Voimmekin miettiä, että kyllä meidän pitäisi nostaa niitä pienimpiä matalia eläkkeitä ensisijaisesti, koska myös se arvostus siitä omasta työstä — on ollut vaikka siivoojana, myyjänä tai hoitajana, näissä matalissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

palkkaluokissa — olisi tärkeää huomioida, kuten myös palkkakasvu ylipäänsäkin naisvaltaisilla aloilla ja varsinkin sosiaali- ja terveysalalla. Eläke kertyy siitä, kuinka paljon sitä palkkaa saa. Se eläke on sitä, mitä palkkaa on saanut, ja mitä pienempi palkka, sitä pienempi eläke myös tulevaisuudessa.

Tasaverotettavat bensa ja ruoka ovat kaikille yhtä arvokkaita, ja se on totuus, että yksi sairaalakeikka, yksi kerta, kun ihminen joutuu sairaalaan, syöksee ihmisen — jos on pienituloinen — budjetin aivan kaaokseen. Pari päivää sairaalassa pienituloiselle on katastrofi. Juuri eräs tuttavani on toipunut ja kotiutunut sairaalasta, ja edessä on ollut todella iso lasku, ja kun apteekkiin menimme nyt sitten ensimmäistä kertaa, niin lääkkeet hänelle maksoivat 160 euroa. Kun hän on eläkeläinen, pienituloinen ihminen, niin kyllä siinä alettiin miettimään, millä kaikki tämä maksetaan. Että ihan oikeasti se on aivan järkyttävää. Silloin kun itse olet todistamassa siinä vierellä, olet mukana hakemassa niitä lääkkeitä ja tajuat, että tämä on se hintalappu, silloin vasta ymmärtää. Kun itse kokee ja näkee, silloin vasta ymmärtää.

Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jo nostin esille tämän sotilastapaturmalain, ja haluan vielä tässä siitä teille kertoa: 1.1.2017 tehtiin Suomessa mittava lakiuudistus, jolla parannettiin rauhanturvaajien vakuutusturvaa, eli niitä, jotka lähtevät esimerkiksi Afganistaniin tai maailmalle turvaamaan maailmanrauhaa. Jos siellä sattuu tapaturmia tai kuolemantapauksia, nämä henkilöt tai heidän omaisensa ovat oikeutettuja korvauksiin, ja se on ihan oikein. Mutta samalla kun tämä tärkeä laki saatettiin voimaan, unohdettiin meidän varusmiehet, jotka suorittavat lakisäateistä velvollisuutta olla armeijassa. Sinne on pakko mennä tai joutuu vankilaan, sinne armeijaan on ihan pakko mennä. Sitten unohdettiin myös vapaaehtoiset naiset, jotka suorittavat sitä palvelusta, ja siviilipalvelushenkilöt.

Mehän sitten teimme täällä eduskunnassa lakialoitteen, ja se potkaisi lakia eteenpäin. Nyt meillä on esitys sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, mutta sekään ei ollut ihan täydellinen: siinä on kahden vuoden mentävä aukko, kun varusmiehillä ei ole ollut minkäänlaista vakuutusturvaa, ainakaan siihen verrattavaa, mikä rauhanturvaajilla on ollut. Kun kuitenkin vammoja, tapaturmia tapahtuu, niin lakialoitteessamme ehdotamme, että taannehtivasti voitaisiin maksaa näitä korvauksia kaksi vuotta taaksepäin niille, jotka ovat loukkaantuneet tai kun on tullut kuolemantapaus.

Puhutaan hirveän pienistä rahoista, ja toki ymmärrän sen, että taannehtivuudesta täällä on puhuttu paljon, voidaanko tällaista tehdä. Jo siinä vaiheessa, kun lakialoitteeseen nimiä kysyin, monen kansanedustajan kanssa keskustelimme, onko näin toimittu aikaisemmin ja miten tässä tulisi menetellä. Mutta näin on mahdollista toki toimia.

Toinen mahdollisuus toki on se, minkä arvostamani ministeri Petteri Orpo tuossa jo mainitsi, että tämä vaatii eduskunnan tahtotilaa, ja jos eduskunta näin päättää, niin hän halusi vierittää palloa sote-ministereiden puolelle. Kyllä minä pitäisin erittäin tärkeänä, että me jollakin tavalla, jos emme pysty pykälämuutoksia tekemään emmekä pysty taannehtivasti tätä asiaa hoitamaan, tämän ymmärtäisimme ja veisimme eteenpäin yhteisenä tahtotilana ja huomioisimme ne henkilöt, joilla on esimerkiksi välilevyvammoja, polvinivelvammoja, nilkkoja mennyt. Siellähän tapahtuu kaikkea tällaista, saati sitten järkyttäviä tapaturmia, niin kuin esimerkiksi tämä Raaseporin junaonnettomuus, missä menehtyi kolme nuorukaista.

Olen käynyt keskustelua yhden nuorukaisen isän kanssa, ja hän on antanut minulle luvan, että minä saan kertoa tätä tarinaa, koska hän on tehnyt asiastaan julkisen. Meillä on ollut eduskunnassa vääristynyt käsitys siitä, että nämä uhrit ovat saaneet joitakin korvauksia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

osakseen muun muassa liikennevakuutuksen puolelta. Näin ei ole käynyt, vaan esimerkiksi tämän menehtyneen pojan vanhemmat ovat saaneet vähän päälle 4 000 euroa korvauksia vain hautajaiskuluista, eivät mitään muuta. He eivät ole saaneet yhtään mitään muuta, koska vakuutusturvaa ei ole ollut. Tämä tuntuu sydämettömälle ja raa'alle ja aivan hirveälle asialle, mutta jos ymmärrystä ja sydäntä ja inhimillisyyttä eduskunnassa on, niin me voimme laittaa yhdessä tämän asian kuntoon. Ja toivon, että vaikka täällä ei ole niitä kuulevia korvia, niin jossakin olisi kuulevat korvat, jotka ymmärtäisivät.

Täällä budjetissahan me annamme muun muassa paperittomien sairaanhoitoon 5,3 miljoonaa euroa, kohdennamme tälle vuodelle saman, minkä viime vuodelle. Totta kai minä hoitajana ymmärrän sen, että meillä on velvollisuus hoitaa. Kun ihminen on sairas, niin pitää antaa lääkettä. Kun ihminen tarvitsee apua, pitää antaa apua. Olen itsekin hoitajavalan vannonut, ja minä ymmärrän, että näin on toimittava. Mutta näkisin kohtuuden nimissä myös, että me tietäisimme sitten, keitä ovat ne ihmiset, keille me annamme ja keitä me hoidamme. Se olisi mahdollista muun muassa sillä, että me rekisteröisimme näitä ihmisiä, jotka mahdollisesti siellä Suomen kaduilla nytkin pakkasillan koittaessa odottavat ja ovat ehkä nälkäisiä ja kaipaavat yösijaa. Suomi avaa sylinsä, Suomi avaa ovensa ja antaa lääkkeen, antaa majoituksen ja antaa ruoan. Siinä on inhimillisyyttä mukana, ja me olemme valmiita antamaan sitä myös niille, jotka oleskelevat maassamme luvattomasti, eli he ovat käyneet prosessin läpi ja eivät sitten enää ole oikeutettuja jäämään tänne mutta eivät kuitenkaan poistu maasta.

Näitä kysymyksiä tässä pohtien ajattelisin myös niin, että avataan ovi ja sydän ja syli myös esimerkiksi näille varusmiehille ja nähdään, että he ovat meidän tulevaisuutemme ja suorittavat lakisääteistä palvelusta, ja tehdään sitten yhdessä mahdollisesti niitä päätöksiä, jos niin koette. Näin minä toivoisin.

Kiitän kyllä niistä, mitä on tässä budjetissa. Erityisesti haluan nostaa sairaanhoitajien lääkkeenmääräämiskoulutukseen kohdennetut resurssit. Olen tehnyt monta kirjallista kysymystä tästä asiasta, kun olen kantanut huolta siitä, että eihän sairaanhoitajilla itsellään ole rahaa maksaa niitä hyviä, tärkeitä koulutuksia, mitä yhteiskunnassa tarvitaan. Se on valtavan suuri säästöpotentiaali pienille paikkakunnille ja apu lääkäreille, että näillä on hyvä oikea käsi, vaikkapa koulutettu sairaanhoitaja, joka [Puhemies koputtaa] pystyy määrittämään lääkitystä. Hyvä, että sinne tulee rahaa. — Kiitos.

17.57 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on sitä aikaa, kun eduskunnan iltoja ja keskusteluaikoja käytetään opposition omien varjobudjettien esittelyyn, ja tämä on tämän parlamentin tapa, ja siihen on täysi oikeus. Toki tietysti näitten varjobudjettien ruotiminen jää osin aika vähäiselle, ja sieltä usein jäävät sitten kertomatta ne kohteet tarkemmin, mistä nuo rahat otettaisiin tai mitkä tahot sitten oikeasti niillä teoilla, mitä siinä varjobudjetissa luvataan, ryöstettäisiin.

Ymmärrän myös sen, että opposition on hyvin vaikea myöntää tai antaa isompaa kiitosta siitä kaikista suurimmasta tasa-arvotyöstä, minkä tämä hallitus on pystynyt yksituumaisesti tekemään: luomaan tähän maahan reilun kolmen vuoden aikana yli 115 000 työpaikkaa. Työ ylipäättensä on parasta sosiaaliturvaa, paras, kestävä tapa kiinnittää perheet, kiinnittää ihmiset yhteiskuntaan ja estää syrjäytymistä.

Nämä puheet ovat hieman vaienneet sen jälkeen, kun Etnä 12. päivä kuluu kuuta julkaisi tulokset, joissa Etnä toteaa, että puolet työpaikkojen lisäyksestä on harjoitetun politiikan ansiota. He toteavat, että kilpailukykysojimus ja työn tarjontaa lisänneet uudistukset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

ovat tukeneet kasvua merkittävästi ja tuoneet Etlan arvion mukaan noin puolet hallituskaudella toteutuneesta runsaan 100 000 työpaikan lisäyksestä. He toteavat, että Suomella on edellytykset päästä noin 2 prosentin kasvuun seuraavallakin vaalikaudella. Nopean kasvun jatkuminen sekä tavoiteltu 75 prosentin työllisyysaste vaativat kuitenkin lisää rakenne-
muutoksia.

Tuo Etlan viesti on se, että vaikka Suomea on todella laitettu vastuullisesti ja kipein päätöksin kuntoon tällä hallituskaudella, Suomi ei ole valmis vielääkään, vaan me tarvitsemme vastuullista politiikkaa myös jatkossa. Monessa tavallisessa ihmisessä pelkästään työllisyysasteen toteaminen ja sen jokaisen prosenttiyksikön merkityksellisyys toteaminen ei sinänsä varmasti paljon tunnetta herätä, mutta heti kun avataan, mitä sillä työllisyysasteen 1 prosenttiyksiköllä pystytään saamaan aikaan ja millainen summa se on, niin jokainen ehkä herää enemmän miettimään, mistä todella on kyse. Tuo työllisyysasteen prosentin nosto on noin 1,4 miljardia euroa julkiseen talouteen. Tuossa äsken kyselytunnilla ministeri Berner kertoi esimerkiksi meidän tiestön korjausvelasta, meidän liikenneinfran velasta, mitä meidän pitäisi uutta investoida. Puhutaan miljardiluokan asioista. Tiestön korjausvelka on noin 2 miljardia. Työllisyysasteen 1 prosenttiyksikön nousulla iso osa tuosta olisi jo toteutettu. Näitä esimerkkejä on lukuisia. Tuo työllisyysasteen prosentti on noin puolet meidän puolustusbudjetista. Esimerkkejä on lukuisia.

Ministeri Orpo äsken totesi puheenvuorossaan, että tärkein tehtävämme on ollut ja tulee olemaan työllisyydestä huolehtiminen. Tämä on iso haaste jatkossakin ja varsinkin tässä tilanteessa, kun tavallaan meillä on yhä pienemmät ikäluokat tulossa tulevaisuudessa. Meidän pitää tehdä vastuullista politiikkaa, että huolehdimme, että myös jokainen osatyökykyinen ihminen pystyy työllistymään omien kykyjensä mukaan. Tämä hallitus on tehnyt merkittävää työtä sen eteen, että työpaikoissa ymmärrys siihen, että meidän ei tarvitse olla 110-prosenttisia ihmisiä pystyäksemme osallistumaan jollakin tavoin työelämään, olisi mahdollista. Tätä työtä on tehty innolla eri puolilla Suomea, ja tuon työn pitää jatkua. On oikein ja kohtuus, että jokainen vammaisen ihminen — osin mielenterveysongelmista kenties kärsivät ihmiset, muut, joilla on toimintakyvyn rajoitteita — myös pystyisi kokemaan, että hänen panoksensa yhteiskuntaan on merkittävä, ja työn kautta myös he pystyisivät kiinnittymään elämään.

Mutta yksi isoimpia haasteita meillä tulee olemaan se, että työ ja tekijät eivät kohtaa. Tulen itse Ylä-Savosta, alueelta, joka on muuttotappioalue, mutta samalla meillä on erittäin vahvaa teollisuutta, lippulaivana Ponsse ja Ponssen ympärille kehittynyt osaaminen ja teollisuus- ja yritystoiminta. Siellä on kipeä, huutava pula työntekijöistä. Se, miten me saamme työntekijöitä Suomesta ja Suomen ulkopuolelta eri puolille Suomea, on kohtalonkysymys ja yksi isoimpia haasteita, mihin myös tuleva hallitus joutuu paneutumaan. Meidän on kaikin tavoin huolehdittava siitä, että meillä syntyy lapsia, meillä ihmiset pääsevät töihin ja haluavat ottaa työtä vastaan ja meillä on yrittäjiä, jotka uskaltavat ja rohkenevat työllistää. Yritykset syntyvät sinne, missä työntekijöitä löytyy. Ja nämä äsken luettelemani asiat eivät katso ihonväriä, vaan meille pitää olla tervetullut tänne tekemään työtä myös muualta.

18.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kun tuossa puhuttiin takuueläkkeestä, niin haluan vielä tässä kertoa sen, että perussuomalaiset esittävät, että pieni- ja keskituloisiin eläkeläisiin painottuva puoliväli-indeksi otetaan käyttöön, eli eläkeläisen aseman parantaminen on meille erittäin tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Pidän hyvänä, että täällä hallituksen esityksessä kohdennetaan muun muassa poliisitoimeen lisäresursseja, ja tätä myös perussuomalaiset esittävät omassa vaihtoehtobudjetissaan.

Eryityisesti haluan nostaa nyt esille ikääntyneet ihmiset Suomessa ja heidän tilanteensa turvallisuuden kannalta. Viimeksi eilen saimme lukea, kuinka ikääntyneet ihmiset olivat joutuneet raharikosten ja huijausten kohteeksi, ja tuntuu, että tämä on liki päivittäistä ja viikoittaista Suomessa. Ikääntynyt ihminen on helposti huijattavissa, ja muun muassa pankkikorttitunnusten kalastelu ynnä muu on ihan jokapäiväistä. En tiedä, millä ihmeen opilla me voisimme sitä turvallisuutta parantaa. Paraneeko se sillä, että poliiseja lisätään, kun se valepoliisikin on mennyt jo sinne vanhuksen kotiin soittelemaan ja kyselemään tunnusnumeroita? Mutta jollakin tavalla meillä on ihan perustavaa laatua oleva ongelma yhteiskunnassamme. Olen jossakin vaiheessa tehnyt muun muassa toimenpideohjeen siitä, että kun turvallisuusohjelmaa päivitettiin, niin sinne olisi huomioitu myös tämä ikäihmisten turvallisuuden parantaminen. Se on meille perussuomalaisille sydämenasia. Kun katsomme esimerkiksi ikäihmisten kotihoitoa, niin sehän on tällä hetkellä kriisissä, ja sinne tarvitaan paljon resursseja lisää, ja huomioidaan myös se, että aina se laitospaikan vähentäminen ei ole se paras ratkaisu — voi olla ihmiselle hyvä, että hän saisi hoivapaikan — kuten myös se, että hoitajamitoitusta on riittävästi.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia kohtia — tuossa jo puheenvuoron pidin.

Omaishoitajat, heitä ei sovi unohtaa. Sillä tavalla tämä yhteiskunta pyörii, että pidämme huolta heikommistamme ja kohdistamme resursseja heille, ketkä niitä tarvitsevat. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.